

گردشگری و اوقات فراغت

<http://doi.org/10.22133/TLJ.2023.382875.1074>

شناسایی عوامل مؤثر در توسعه گردشگری ورزشی در جزیره کیش با تأکید بر ورزش‌های تفریحی بانوان

لیلا خسروی منش^۱، روح‌اله ارشادی^{۲*}، نازنین راسخ^۳

^۱ دانشجوی کارشناسی ارشد مدیریت ورزشی گرایش راهبردی در سازمان‌های ورزشی، دانشگاه آزاد واحد بین‌الملل کیش، کیش، ایران

^۲ استادیار علوم ورزشی، گروه تربیت بدنی و علوم ورزشی، واحد بوشهر، دانشگاه آزاد اسلامی، بوشهر، ایران

^۳ استادیار مدیریت ورزشی، پژوهشگاه تربیت بدنی و علوم ورزشی، تهران، ایران

چکیده

طلاعات مقاله

جزیره کیش با ویژگی‌های جغرافیای خاص، در میان همه جزایر ایرانی، تنها منطقه گردشگری است که در همه دوران‌ها توجه ویژه به آن شده است. هدف پژوهش حاضر شناسایی عوامل مؤثر در توسعه گردشگری ورزشی در جزیره کیش با تأکید بر ورزش‌های تفریحی بانوان است. این پژوهش از نوع مطالعات ترکیبی و به صورت کیفی و کمی انجام شده است. برای شناسایی عوامل مؤثر در توسعه گردشگری ورزشی، مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته با خبرگان، متخصصان حوزه ورزش و گردشگری کیش و استادان دانشگاه انجام شد. نتیجه این مرحله شناسایی عوامل مؤثر بود که به پرسش‌نامه‌ای ساختاریافته تبدیل شد. قبل از توزیع پرسش‌نامه، ابتدا روایی و پایایی آن تعیین شد. سپس، پرسش‌نامه‌ها توسط ۸۰ نفر از کارشناسان شاغل در حوزه گردشگری و ورزش و بانوان شرکت‌کننده در بازی‌های ورزشی - تفریحی در جزیره کیش تکمیل شدند. در مجموع، ۵ عامل (فردی، زمینه‌ای، سازمانی، مدیریت مشارکت و خدمات)، ۱۳ بُعد (جمعیتی، روان‌شناختی و رفتاری، ساختاری، زیرساختی، سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی، سازمان‌دهی و تشکیلات، توزیع و عرضه خدمات، نیازسنجی، رویدادهای ورزشی و پوشش‌دهی، جاذبه‌های ورزشی، منابع انسانی، منبع مالی، فتاوری و دانش) و ۴۶ مؤلفه شناسایی شد. بررسی مدل ساختاری نشان داد کلیه عوامل شناسایی شده در توسعه گردشگری ورزشی در جزیره کیش تأثیرگذار هستند. عوامل مدیریتی مهم‌ترین عامل و عوامل فردی کم‌اهمیت‌ترین عامل بودند.

مقاله پژوهشی

تاریخ دریافت:

۱۴۰۱/۱۱/۹

تاریخ پذیرش:

۱۴۰۱/۱۲/۶

واژگان کلیدی:

توسعه گردشگری ورزشی ورزش‌های تفریحی بانوان جزیره کیش

*نویسنده مسئول

رایانامه: ro.ershadi@iau.ac.ir

نحوه استناددهی:

خسروی‌منش، لیلا، ارشادی، روح‌اله و راسخ، نازنین (۱۴۰۱). شناسایی عوامل مؤثر در توسعه گردشگری ورزشی در جزیره کیش با تأکید بر ورزش‌های تفریحی بانوان. گردشگری و اوقات فراغت، ۷(۱۴)، ۱۰۱-۱۱۷.

ناشر: دانشگاه علم و فرهنگ <https://www.usc.ac.ir>

مقدمه

گردشگری و ورزش دو شکل از فعالیت‌های به‌هم‌پیوسته در حوزه تفریحات گردشگران هستند و رابطه آن‌ها به همان ابتدای توسعه آن‌ها برمی‌گردد. با توجه به روندها و دیدگاه‌های موجود در بازار گردشگری بین‌المللی، گردشگری ورزشی یکی از ارکان اصلی توسعه گردشگری آینده است. ورزش در گردشگری مدرن، نه تنها نقش ادراکی دارد، بلکه محتوای مهمی از اقامت است که، در آن، گردشگران شرکت‌کنندگان فعال ورزش‌های گوناگون می‌شوند (Jaksic-Stojanovic et al., 2019, p. 93). بسیاری از مطالعات نشان داده‌اند که سامان‌دهی گردشگری ورزشی مرتبط در شهرها به توسعه تصویر اجتماعی و اقتصاد محلی کمک می‌کند. به همین دلیل، بسیاری از شهرها نیز سازمان‌های ویژه‌ای را برای سازمان‌دهی رویدادهای ورزشی راه‌اندازی کرده‌اند تا در معرض دید منطقه‌ای و تصویر ورزشی افزایش یابد (Pouder et al., 2018, p. 185; Gil-Alana et al., 2019, p. 208).

شالوده گردشگری ورزشی توسط گلیتیس (1982) گذاشته شد و اظهار داشت که، اگرچه دانشگاهیان و متخصصان ورزش و گردشگری را دو فعالیت مجزا در نظر می‌گیرند، این دو پدیده در واقع کاملاً یکپارچه هستند. به عقیده والک اسلاک و همکاران (2014)، گردشگری ورزشی سفری است که فرد را تشویق می‌کند تا موقتاً مکان روزانه خود را ترک کند و فعالانه در رویدادهای ورزشی مرتبط با فعالیت‌های ورزشی شرکت کند یا تماشاگر آن‌ها باشد. در تعریفی دیگر، بارتولوچی (1981) بیان می‌کند که گردشگری ورزشی نوعی گردشگری است که، در آن، ورزش انگیزه اصلی سفر است. گردشگری ورزشی فعالیت‌های افراد و/یا گروه‌هایی از مردم است که فعال یا منفعل در یک مسابقه ورزشی یا تفریح ورزشی شرکت می‌کنند. گردشگری ورزشی در کشورهای توسعه‌یافته به صنعت تبدیل شده است و تأثیر بسزایی در رشد ملی داشته است (Ugi Nugraha et al., 2020, p. 609).

بعضی از کشورهای جهان جاذبه‌های طبیعی بسیاری برای توسعه گردشگری ورزشی دارند و با استفاده از این فرصت‌ها توانسته‌اند گردشگری ورزشی را در کشور خود توسعه دهند. ایران نیز، به دلیل دارا بودن تنوع اقلیمی و زیستی، وضعیت توپوگرافی بی‌نظیر، وجود جاذبه‌های تاریخی و فرهنگی، توانمندی‌های فراوانی برای جذب گردشگر و به‌خصوص گردشگری ورزشی دارد، ولی این جاذبه‌های بی‌نظیر و مناطق بکر به‌خوبی و به‌وضوح به عموم معرفی نشده است و ناشناخته مانده است (اسدپور کردی و همکاران، ۱۴۰۱، ص ۲۱۲).

جزیره کیش با ویژگی‌های جغرافیای خاصی که در زمینه توسعه جهانگردی منطقه‌ای و جهانی دارد، در میان همه جزایر ایرانی خلیج فارس، تنها منطقه‌ای است که در همه دوران‌ها توجه ویژه به آن شده و خصوصاً در نیم قرن اخیر، سرمایه‌گذاری هنگفتی برای توسعه و ارتقای آن شده است (جلالیان و همکاران، ۱۳۹۹، ص ۱۸۸). از این رو، کوشش جدی به‌منظور مدیریت کارآمد در زمینه گردشگری و استفاده بهینه از راهکارهای استاندارد و آزمایش‌شده در دیگر مناطق می‌تواند موجب افزایش بهره‌وری در دستیابی به توسعه صنعت گردشگری شود. با توجه به پتانسیل جزیره کیش برای توسعه گردشگری، این واقعیت که این منطقه یکی از ارکان اصلی پیشرفت اقتصادی کشور بوده است و همچنین با توجه به روندها و چشم‌اندازهای بازار گردشگری جهانی، شناسایی مزایا و معایب کلیدی گردشگری ورزشی در جزیره کیش به‌منظور بهبود کیفیت این بخش ضروری است. در این میان، به بانوان به‌دلیل محدودیت‌های خاص جنسیتی، برای توسعه صنعت گردشگری در مناطق گردشگری، باید توجه شود.

به‌علاوه، در ایران، صنعت گردشگری به‌شدت متأثر از برداشت‌های سیاسی و دینی مسئولان قانونگذار و اجرایی سطح کلان است. تأکید بر پوشش گردشگران و حساسیت به آن و عدم استفاده از سواحل دریایی به‌صورت مختلط، به‌دلیل نوع نگرش مبتنی بر دیدگاه مسئولان نظام جمهوری اسلامی ایران، به تأثیرات سوء اجتماعی و فرهنگی گردشگری منجر شده است. لذا، هدف از این پژوهش شناسایی عوامل مؤثر در توسعه گردشگری ورزشی در جزیره کیش با تأکید بر ورزش‌های تفریحی بانوان است تا برای توسعه گردشگری ورزشی برای بانوان گامی برداشته شود.

مبانی نظری و پیشینه پژوهش گردشگری ورزشی

سفر در حال حاضر به بخشی جدایی‌ناپذیر از زندگی انسان تبدیل شده است. در سال ۲۰۱۹، حدود ۱/۴ میلیارد نفر از جمعیت سیاره زمین در جهان سفر کردند (UNWTO, 2019). گردشگری نقش مهمی در تسریع رشد اقتصادی ایفا می‌کند و در حال حاضر یکی از بزرگ‌ترین صنایع در جهان است. گردشگری ورزشی صنعتی است که از ترکیب دو صنعت گردشگری و ورزش پدید آمده است (مرتضایی و کلاته سیفری، ۱۳۹۹، ص ۷۷). گردشگری ورزشی مبتنی بر منابع ورزشی و عمدتاً با هدف شرکت در فعالیت‌های ورزشی و احساس طعم طبیعت است. می‌توان آن را مجموع رابطه بین سرگرمی‌های گوناگون جسمی و ذهنی، ورزش بدنی، رقابت فرهنگی و سایر فعالیت‌هایی که گردشگران در طول فعالیت‌های گردشگری و ورزشی، مقاصد گردشگری و اقتصاد اجتماعی و فرهنگ انجام می‌دهند در نظر گرفت (Liu et al., 2022, p. 2).

پژوهش‌های خارجی درخصوص گردشگری ورزشی در دهه ۱۹۶۰ آغاز شد و اولین بار در سندی که دان آتونی برای کمیسیون مرکزی ورزش و تفریح بریتانیا در سال ۱۹۶۶ نوشت مطرح شد. این سند اولین سندی بود که درخصوص رابطه بین ورزش و گردشگری توضیح داد. با توجه به نتایج پژوهش‌ها، گردشگری بین‌المللی ورزشی در بسیاری از کشورهای سرمایه‌دار خارجی موجب رشد سریع اقتصادی شده است. انقلاب صنعتی باعث شده مردم اوقات فراغت بیشتر و بیشتری داشته باشند و مفهوم سنتی مردم از تعطیلات تغییر کرده است. طرح‌های ورزشی و گردشگری، به‌منزله شکل جدیدی از سرگرمی، اولاً، فضا و بازاری را برای توسعه به دست آورده‌اند. ثانیاً، تفاوت‌های محیطی و اقلیمی در نقاط گوناگون جهان به تنوع و غنای منابع گردشگری ورزشی در هر کشور و منطقه منجر شده است که تجربیات متفاوتی را برای مردم پدید می‌آورد و تنوع طرح‌ها را افزایش می‌دهد. گردشگری ورزشی سهم بسیاری در انتخاب روزانه مردم دارد. ثالثاً، با توجه به تقاضای روبه‌رشد بازار، بسیاری از کشورها و مناطق به تدریج به یک زنجیره صنعتی کامل تبدیل شده‌اند و، با گسترش مقیاس گردشگری ورزشی که دولت از آن حمایت می‌کند، تصویر برند خود را شکل داده‌اند. از طریق تجزیه و تحلیل SWOT، کاراداکیس^۲ و سایر محققان دریافته‌اند که ساخت زیرساخت، به‌مناسبت میزبانی رویدادهای ورزشی در مقیاس بزرگ، فرصت‌های توسعه جدیدی را برای گردشگری محلی به ارمغان می‌آورد و کیفیت زندگی ساکنان را بهبود می‌بخشد، اما همچنین هزینه‌های آلودگی و خطر جابه‌جایی ساکنان را نیز افزایش می‌دهد (Liu et al., 2022, p. 4-7).

ورزش‌های تفریحی

ورزش‌های تفریحی آن دسته از فعالیت‌هایی هستند که هدف اصلی آن‌ها مشارکت است و با اهداف مرتبط بهبود آمادگی جسمانی، سرگرمی و مشارکت اجتماعی اغلب برجسته می‌شود. ورزش‌های تفریحی معمولاً استرس جسمی و روحی شرکت‌کنندگان را کاهش می‌دهند. انتظارات کمتری درخصوص عملکرد و تعهد به ورزش در حوزه تفریحی وجود دارد. در نظریه، مرزبندی واضحی بین فعالیت‌های صرفاً تفریحی و ورزش‌های رقابتی وجود دارد که، در آن، تأکید بر کسب موفقیت و دستیابی به مهارت‌های بدنی از طریق تمرینات سخت‌گیرانه خواهد بود. ورزش رقابتی، نه تنها شامل مسابقات می‌شود، بلکه موجب می‌شود ورزشکار یا تیم دائماً در پی پیشرفت و ارتقا به سطح بالاتر باشد. مسابقات قهرمانی حرفه‌ای، بین‌المللی، ملی و منطقه‌ای و مسابقات دانشگاهی منحصراً فعالیت‌های رقابتی هستند. در عمل، تقسیم بین مفاهیم تفریح و رقابت در تمام سطوح دیگر اغلب مبهم است. ورزش‌های تفریحی محبوب‌ترین نوع فعالیت‌های ورزشی هستند که در سراسر جهان انجام می‌شوند. درحالی‌که لیگ‌های حرفه‌ای و جشنواره‌های ورزشی بین‌المللی پرزرق و برق رویدادهایی هستند که رسانه‌ها بر آن‌ها تمرکز می‌کنند؛ چرا که برای هر ورزشکار حرفه‌ای ممکن است هزاران طرفدار وجود داشته باشد که از همان ورزش برای ارضای نیازهای شخصی خود بهره می‌برند.^۳

1. United Nations World Tourism Organization (UNWTO)

2. Karadakis

3. Recreational Sports. "World of Sports Science". Encyclopedia.com. 27 Oct. 2022. <https://www.encyclopedia.com>

ورزش بانوان

بخش ورزش و تفریحات فعال به منزله محیطی حیاتی برای ارتقای فعالیت بدنی و افزایش دهنده سلامت در میان جمعیت عمومی شناخته شده است. علی‌رغم مزایای متعدد مرتبط با مشارکت ورزشی یعنی سلامت جسمی، اجتماعی و روانی، میزان و الگوهای مشارکت در طول زندگی در نوسان است. علاوه بر این، در سطح جهانی اغلب نوعی سوگیری جنسیتی در میزان مشارکت در ورزش، تفریحات فعال و فعالیت بدنی وجود دارد و بانوان کمتر از هم‌تایان مرد خود شرکت می‌کنند. مشارکت بانوان و دختران در آمادگی جسمانی و ورزش در طول تاریخ ثبت شده است. با این حال، نرخ مشارکت و فعالیت‌های آنان براساس ملت، عصر، جغرافیا و مرحله توسعه اقتصادی متفاوت است. در حالی که در ابتدا این مشارکت به صورت غیررسمی رخ می‌داد، در دوران مدرن، تا اواخر عصر صنعتی، ورزش‌های سازمان‌یافته برای مردان و بانوان ظهور نکرد. تقریباً تا سال ۱۸۷۰، فعالیت‌های بانوان ماهیتی غیررسمی و تفریحی داشتند، فاقد قوانین بودند و به جای رقابت بر فعالیت بدنی تأکید داشتند. امروزه، ورزش بانوان بیشتر به ورزش، نه تفریح، اختصاص دارد و شامل سطوح آماتوری و حرفه‌ای ورزشی در مکان‌های گوناگون در سطح بین‌المللی تبدیل شده است، اما عمدتاً در کشورهای توسعه‌یافته یافت می‌شود که در آن سازمان‌دهی آگاهانه و انباشت ثروت اتفاق افتاده است. از اواسط تا اواخر قرن بیستم، مشارکت بانوان در ورزش به‌ویژه در سه ماه آخر آن افزایش یافت. تعداد بسیار کمی از ورزش‌های سازمان‌یافته توسط بانوان اختراع شده است. ورزش‌هایی مانند توپ نیوکمب، نت‌بال، ژیمناستیک آکروباتیک و غلت زدن و باله نمونه‌هایی از این ورزش‌ها هستند^۱.

مشارکت بانوان در ورزش بیشتر در کشورهای توسعه‌یافته قابل مشاهده است و اغلب به حضور فمینیسم برابری جنسیتی، ایدئولوژی فمینیستی رایج در ایالات متحده آمریکا، نسبت داده می‌شود. امروزه، سطح مشارکت و عملکرد هنوز هم به کشورهای و ورزش‌های متفاوت وابسته است. علی‌رغم افزایش مشارکت بانوان در ورزش، مشارکت مردان هنوز دو برابر آن‌ها در سطح جهان است. فقط، در چند ورزش، مشارکت بانوان بیشتر از مردان است که این‌ها نیز استثنا هستند. مشارکت دختران در ورزش در ایالات متحده بیشتر از سایر نقاط جهان مانند اروپای غربی و آمریکای لاتین است. مشارکت دختران در ورزش‌های تماسی خشن‌تر به مراتب کمتر از هم‌تایان مرد آن‌ها است. دو بخش مهم در خصوص رده‌های ورزشی بانوان وجود دارد. این ورزش‌ها یا منحصراً ورزش‌هایی بودند که بانوان سازمان‌دهی کردند یا ابتدا توسط جمعیت مردان رایج شدند و سپس بانوان آن‌ها را توسعه بخشیدند. در همه موارد، جز چند مورد، مانند کاموجی، یک نوع زنانه یا «بازی زنانه» از همان نام ورزشی استفاده می‌کند که معمولاً توسط مردان انجام می‌شود، اما در دسته‌بندی متفاوتی طبقه‌بندی می‌شود که براساس جنسیت متمایز می‌شود: مردانه یا زنانه یا دخترانه یا پسرانه. انواع بانوان به طور گسترده‌ای متداول هستند در حالی که ورزش‌های سازمان‌یافته بانوان در مقایسه نادر هستند و شامل ورزش‌های گروهی مانند نت‌بال، پرتاب توپ، شنای هنری و رینگت می‌شود. در ورزش بانوان، مزایای فرض برابری جنسیتی بحث‌برانگیز است. ورزش‌های زنانه مزایای منحصربه‌فردی برای بانوان و دختران دارند، به طوری که به آن‌ها فرصت می‌دهد تا به‌عنوان ورزشکاران اصلی به جای رقابت با مردان به وجود خویش دست یابند. (Marshall & Hardman, 2016, p. 215).

بنابراین، لازم است به ورزش بانوان و دختران، تفریحات فعال و مشارکت در فعالیت بدنی آن‌ها را به‌منظور اطلاع از راهبردهای مبتنی بر شواهد برای افزایش مشارکت آنها توجه کرد. تأثیر ورزش و فعالیت‌های ورزشی در سلامت جسمانی و روانی انکارناپذیر است. با این همه، با اینکه بسیاری از افراد از تأثیرات فعالیت‌های ورزشی اطلاع دارند، برای مشارکت در این فعالیت‌ها بی‌ربط هستند، همین امر موجب شده دولت‌ها به برنامه‌ریزی و سرمایه‌گذاری در امر ورزش و تفریحات سالم از طریق سازمان‌های اجرایی خود بپردازند. در شرایط کنونی، باید چشم‌انداز و راهکارهای مناسبی برای ورزش بانوان در نظر گرفت. آمار نشان می‌دهد بانوان جامعه دچار پیری زودرس می‌شوند، جامعه‌ما یکی از جوان‌ترین جوامع دنیا است و دولت باید راهکار تازه‌ای برای بهینه‌سازی اوقات فراغت دختران ارائه کند. امروزه، برای برنامه‌ریزی ورزش

1. "Sports women created for women". nbc sports.com. Sports Boston. 8 March 2017. Retrieved 17 March 2022.

همگانی به‌ویژه برای بانوان و فراهم کردن امکانات لازم برای حضور آن‌ها در این برنامه‌ها، باید فکری اساسی کرد و اقدامی جدی و سریع به‌عمل آورد. از آنجایی که مشارکت افراد در ورزش‌های تفریحی داوطلبانه است و بیشتر در وقت‌های آزاد انجام می‌شود، برای گسترش موفقیت‌آمیز این گونه برنامه‌ها، لازم است برنامه‌ریزان و سیاست‌گذاران از انگیزه‌های گوناگون مشارکت و همچنین از چگونگی مشارکت و دلایل و عوامل عدم شرکت افراد در برنامه‌های ورزشی آگاه شوند (Vafayimoqadam et al., 2013, p. 83).

ظرفیت‌های منطقه‌ای کیش

جزیره کیش نه تنها مقصد جذاب گردشگری است، بلکه ورزش‌های آبی در کیش نیز بسیار معروف هستند. بسیاری از گردشگران کیش فقط برای دیدن ساحل‌های آن رهسپار این منطقه نمی‌شوند، بلکه دوست دارند مجموعه‌ای از شادی، ورزش و هیجان را در آنجا تجربه کنند. در جزیره کیش، بهترین امکانات ورزشی ارائه می‌شود.

جزیره کیش یکی از بهترین مکان‌ها برای ورزش‌های آبی مهیج است. تفریحات آبی کیش یکی از جاذبه‌های گردشگری جزیره کیش محسوب می‌شوند و هر ساله تعداد چشمگیری گردشگر را از خلیج فارس به سمت این منطقه جذب می‌کنند. تفریحات آبی کیش شامل برنامه‌های تفریحی و سرگرمی‌های جذابی هستند که در آب‌های نیلگون خلیج فارس به گردشگران ارائه می‌شوند. این برنامه‌ها سرگرم‌کننده، جذاب و پرهیجان هستند و کمتر کسی است که به کیش سفر کند و بتواند از شرکت در این تفریحات آبی چشم‌پوشی کند.

مرور پیشینه پژوهش

همتی‌نژاد و همکاران (۱۴۰۱) در پژوهشی با عنوان «طراحی مدل جذب و مشارکت مردم به گردشگری ورزشی» چهارچوب مفهومی نهایی شامل ۱۰۰ مؤلفه، ۲۲ بُعد و ۶ سطح شناسایی کردند. شش سطح مدل شامل سطح شخصی، سطح زمینه‌ای، سطح سازمانی، سطح مشارکت، سطح خدمات و سطح پیامد است که متغیرهایی به‌صورت متوالی از هم اثرگذاری-اثرپذیری دارند.

رضایی سرخایی و همکاران (۱۴۰۱) در پژوهشی با عنوان «تدوین مدل مدیریت مقصد گردشگری با تأکید بر ورزش‌های ساحلی» نشان دادند که معیارهای (۱) اقتصادی - بازاریابی؛ (۲) تأسیسات زیربنایی؛ (۳) روابط عمومی و تبلیغات؛ (۴) اجتماعی - فرهنگی؛ (۵) سیاسی - امنیتی و (۶) مدیریتی به‌ترتیب بیشترین اهمیت را در توسعه گردشگری ورزش‌های ساحلی در استان هرمزگان دارند.

موسوی و همکاران (۱۴۰۰) در پژوهشی با عنوان «الگوی توسعه گردشگری ورزشی پایدار با رویکرد ورزش‌های روستایی و بازی‌های بومی و محلی» نشان دادند که وجود جاذبه‌های گردشگری ورزشی به‌منزله شرایط علی موجب ضرورت یافتن توسعه گردشگری ورزشی پایدار با رویکرد ورزش‌های روستایی و بازی‌های بومی شده است که در صورت به‌کارگیری راهبردهای سیاست‌گذاری، مدیریت و برنامه‌ریزی و بازاریابی در بستر مناسبی از زیرساخت‌ها و با توجه به مشارکت دینی و اجتماعی و ملاحظات مالی و حمایتی می‌تواند به ظهور پیامدهای پایدار معیشت جوامع محلی بینجامد.

جلالیان و همکاران (۱۳۹۹) در مقاله‌ای با عنوان «تدوین مدل توسعه گردشگری حلال با رویکرد توسعه پایدار در جزیره کیش» نشان دادند طبقات کلی مدل توسعه گردشگری حلال در قالب سه بخش الزامات توسعه گردشگری حلال، ادراک گردشگری و توسعه پایدار شناسایی شدند.

مرتضایی و کلاته سیفری (۱۳۹۹) در پژوهشی با عنوان «توسعه گردشگری ورزشی با تأکید بر مناطق پنهان» نشان دادند که ویژگی‌های فرهنگی - اجتماعی جامعه محلی و منطقه، ویژگی‌های سیاست‌های دولتی، ویژگی‌های جغرافیایی منطقه، ویژگی‌های گردشگران، ویژگی‌های عمومی و ورزشی مناطق پنهان و ویژگی‌های سازمان‌های مسئول مناطق پنهان در توسعه گردشگری ورزشی مناطق پنهان تأثیر فراوانی دارند و درآمدزایی، اشتغال‌زایی، رفاه اجتماعی و ترویج فرهنگ به‌منزله پیامدهای توسعه معرفی شدند.

علوی و همکاران (۱۳۹۹) در پژوهشی با عنوان «استفاده از نظریه داده‌بنیاد برای طراحی مدل توسعه ورزش‌های دریایی در جذب گردشگران استان مازندران» نشان دادند ۹۶ مفهوم اولیه تعیین شد که با دسته‌بندی این مفاهیم ۶۵ مقوله فرعی شکل گرفت. در بخش علی، ۴ مقوله اصلی شناسایی شد که شامل مؤلفه مشوق‌های مالی، سازوکار جذب گردشگر، آموزش مدیران و ارائه خدمات مناسب است. در بخش زمینه‌ای نیز، ۳ مفهوم اصلی و ۱۲ مقوله شناسایی شد. همچنین، در بخش مداخله‌گر نیز، ۳ مفهوم اصلی و ۱۱ مقوله شناسایی شد و، در بخش راهبردها، ۴ مفهوم اصلی که عبارت هستند از سرمایه‌گذاری غیردولتی، جذب گردشگر ورزشی، ایجاد ظرفیت‌ها و شاخص‌های اقتصادی و بازاریابی و درنهایت، در بخش پیامدها، ۳ مقوله اصلی شناسایی شد که عبارت هستند از عمومی کردن ورزش دریایی، تعاملات فرهنگی و جذب گردشگر.

کریمی و همکاران (۱۳۹۹) در پژوهشی با عنوان «طراحی مدل توسعه گردشگری ماجراجویانه ورزشی براساس نظریه داده‌بنیاد» نشان دادند ضرورت‌ها و مشکلات شامل مسائل اجتماعی و فرهنگی، اشتغال مبتنی بر کارآفرینی، مدیریت هیجان، مدیریت ارتباطات و زیرساخت‌ها بودند. موانع شامل اداری - مدیریتی، امکانات و تجهیزات، فردی، مالی و اقتصادی، امنیتی، روساخت‌ها و اطلاع‌رسانی بودند. بسترها شامل قوانین و آیین‌نامه، مسائل فرهنگی و اطلاعاتی، آکادمیک و نیروی انسانی متخصص بودند. راهکارها شامل راهکارهای مدیریت ایمنی، آموزش و فرهنگ‌سازی، مدیریت اماکن و رویداد و مدیریت کیفیت و نوآوری بودند. همچنین، تأثیرات شامل تأثیرات اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی بودند.

قرلسفلو و همکاران (۱۳۹۹) در پژوهشی، با عنوان «الگوی کیفی پیوند فرهنگ و گردشگری جشنواره‌های ورزشی - سنتی بر مبنای راهبرد گراند تئوری»، هشت مؤلفه در قالب پتانسیل‌های انسانی و پتانسیل‌های طبیعی - ورزشی شناسایی کردند که از بین آن‌ها، با توجه به تواتر کدهای ثبت‌شده و اظهارات گروه کانونی، برگزاری فستیوال‌های سنتی و فرصت به نمایش گذاشتن و تبادلات ارزش‌های فرهنگی جامع‌ترین شاخصه‌های پژوهش حاضر بودند.

گونزالس گارسایو همکاران (2022) در پژوهشی با عنوان «ادراک ساکنان از تأثیر گردشگری ورزشی بر توسعه اجتماعی پایدار» نشان دادند که متغیرهای تأثیر فرهنگی، تأثیر زیست‌محیطی و سیاست‌های محلی در توسعه اجتماعی پایدار معنادار بودند. متغیر تأثیر اجتماعی معنادار نبود.

یانگ و همکاران (2022) در پژوهشی با عنوان «یک مدل MCDM دومرحله‌ای برای بررسی روابط تأثیرگذار معیارهای گردشگری ورزشی پایدار در شهر تایچونگ» نشان دادند که کیفیت امنیت شهری، بازاریابی دولتی، حمایت مالی تجاری و برنامه‌ریزی حمل‌ونقل انبوه مهم‌ترین معیارها هستند. علاوه بر این، در خصوص جشنواره‌های محلی، تأثیرگذارترین عامل برای سیستم ارزیابی کلی است.

داون وارد^۱ و همکاران (2022) در پژوهشی با عنوان «سهم گردشگری ورزشی فعالیت در هزینه و مدت بازدید یک‌روزه» نشان دادند، اگرچه کل هزینه‌ها و مدت‌زمان سفر رابطه مثبتی با هم دارند، هنگام تمرکز بر آثار مستقیم فعالیت‌های انجام‌شده، معاوضه‌هایی بین آن‌ها وجود دارد. با این حال، با در نظر گرفتن رابطه متقابل بین مدت‌زمان بازدیدها و هزینه‌های به‌وجودآمده، مشخص شد که پیاده‌روی هزینه‌های سفر و مدت‌زمان آن‌ها را کاهش می‌دهد. ورزش‌های صحرایی هر دو را افزایش می‌دهد. هیچ اثری برای دویدن و دوچرخه‌سواری، به‌منزله گردشگری ورزشی فعالیت‌های زمینی، یا شنا و ورزش‌های آبی، به‌منزله گردشگری ورزشی فعالیت مبتنی بر آب، شناسایی نشده است. محرک‌های کلیدی مخارج، که باعث افزایش مدت سفر نیز می‌شوند، بازدید از جاذبه‌ها و مهمان‌نوازی است.

پونگراست^۱ و کارنجاناکیت (2019) در پژوهشی با عنوان «ادراک ساکنان از تأثیرات گردشگری ورزشی: دیدگاه استان‌های میزبان از رویدادهای ورزشی در تایلند» به ۲۱ مورد تأثیر با چهار عامل تأثیر دست یافتند: منافع فرهنگی، زیست‌محیطی و اجتماعی، هزینه‌های فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی، منافع اقتصادی و زوال محیط.

احمد و همکاران (2019) در پژوهشی، با عنوان «پیش‌بینی‌کننده‌های مشارکت گردشگری ورزشی در مالزی»، پنج عامل را شناسایی کردند که احتمالاً گردشگران بین‌المللی یا گردشگران محلی را تحت تأثیر قرار می‌دهند تا مالزی را به‌منزله مقصد گردشگری ورزش‌های جدی خود انتخاب کنند که عبارت هستند از محبوبیت رویداد و سرگرمی، اقتصاد (هزینه‌ها)، امکانات و زیرساخت‌ها و آثار اجتماعی و زیست‌محیطی.

زای^۲ (2019) در پژوهشی با عنوان «موانع و راهکارای توسعه صنعتی‌سازی گردشگری ورزش‌های فولکوریک چین با روش تحلیل محتوا» نشان داد که فقدان برنامه‌ریزی نوآورانه، کانال‌های سرمایه‌گذاری محدود و تصمیمات سرمایه‌گذاری نسبتاً کور مانع از توسعه و صنعتی شدن گردشگری ورزشی محلی چین و افزایش همکاری بین دولت، شرکت‌ها و بازار، غنی‌سازی کیفیت محصولات ورزشی و بهبود کیفیت می‌شود. همچنین، بر خدمات، گسترش زنجیره صنعت گردشگری، گسترش فرهنگ عامیانه، بهینه‌سازی ساختار صنعت گردشگری ورزشی و برندسازی ورزش‌های محلی تأکید شده است.

با توجه به پیشینه تحقیقات، بیشتر مقاصد معروف دنیا بر توسعه گردشگری ورزشی و تفریحی به‌منزله یکی از مهم‌ترین اشکال گردشگری انتخابی تمرکز داشته‌اند. در ایران نیز، تحقیقاتی به‌منظور توسعه گردشگری ورزشی انجام شده است، اما مطالعه‌ای که به‌صورت اختصاصی به زنان و ورزش زنان در گردشگری پرداخته باشد یافت نشد که در این مقاله به این مهم پرداخته شده است.

روش پژوهش

پژوهش حاضر از نوع مطالعات ترکیبی است و به‌صورت کیفی (مصاحبه) و کمی (پرسش‌نامه) انجام شد. همچنین، برای گردآوری داده‌ها از روش میدانی استفاده کرده است و در دسته مطالعات پیمایشی قرار دارد.

برای گردآوری اطلاعات، از دو نوع روش کتابخانه‌ای و میدانی استفاده شد. در روش کتابخانه‌ای، از طریق مطالعات کتابخانه‌ای، اطلاعات مربوط به ادبیات موضوع و پژوهش‌های پیشین با استفاده از کتاب‌ها، مقالات و پایان‌نامه‌های فارسی و انگلیسی کتابخانه‌های دانشگاه‌های متعدد، مرکز اسناد و مدارک علمی ایران و همچنین با استفاده از اینترنت و مراجعه به کتابخانه‌های دیجیتال جمع‌آوری شد. در روش میدانی، از ابزار پرسش‌نامه محقق‌ساخته استفاده شد.

برای شناسایی عوامل مؤثر در توسعه گردشگری ورزشی در جزیره کیش، با تأکید بر ورزش‌های تفریحی بانوان، مصاحبه‌هایی نیمه‌ساختاریافته انجام شد. با استفاده از پاسخ‌های مصاحبه‌ها و مطالعات کتابخانه‌ای، فهرستی از عوامل مؤثر در توسعه گردشگری ورزشی در جزیره کیش با تأکید بر ورزش‌های تفریحی بانوان شناسایی شد. در مرحله اول، این فهرست عوامل مؤثر در اختیار خبرگان و صاحب‌نظران حوزه ورزش و گردشگری قرار گرفت تا، با استفاده از مقیاس لیکرت رتبه‌بندی پنج‌دسته‌ای (خیلی کم/ کم/ تاحدودی/ زیاد/ خیلی زیاد)، به آن‌ها امتیاز دهند.

پس از جمع‌آوری فهرست عوامل مؤثر، پاسخ‌ها سازمان‌دهی، نظرهای مشابه ترکیب، گروه‌بندی و موضوعات تکراری و حاشیه‌ای حذف و تا حد امکان پاسخ‌ها کوتاه شدند. نتیجه این مرحله در واقع مشخص‌کننده موضوعات و شناسایی عوامل مؤثر است که به‌شکل پرسش‌نامه‌ای ساختاریافته درآمد. برای تنظیم سؤالات پرسش‌نامه، از تعدادی از استادان برجسته دانشگاه در این زمینه نظرخواهی شد.

1. Pongprasert & Karnjanakit

2. Xie

در مرحله بعد، از خبرگان حوزه ورزش و گردشگری درخواست شد پرسش‌نامه را مجدداً مرور کنند و، در صورت نیاز، در نظرها و قضاوت‌های خود تجدیدنظر و دلایل خود را در موارد عدم اجماع ذکر کنند و، با در نظر گرفتن میانگین و میانه نمره‌های هر عنوان، اهمیت آن را درجه‌بندی کنند.

قبل از توزیع پرسش‌نامه در نمونه پژوهش، ابتدا روایی و پایایی آن تعیین شد. روایی صوری و محتوایی پرسش‌نامه با استفاده از نظرهای ۱۰ تن از استادان صاحب‌نظر تعیین شد. برای تعیین پایایی دورنی، ضریب آلفای کرونباخ محاسبه شد. جامعه پژوهش دو گروه بودند. گروه اول، به‌منظور شناسایی عوامل مؤثر در توسعه گردشگری با تأکید بر ورزش‌های تفریحی بانوان، شامل خبرگان، کارشناسان و متخصصان حوزه ورزش و گردشگری در جزیره کیش و استادان دانشگاه بودند که تا رسیدن به حد اشباع نظری مصاحبه انجام شد. روش نمونه‌گیری در این مرحله به روش قضاوتی و در دسترس بود. گروه دوم، به‌منظور بررسی تأثیر این عوامل و اثبات فرضیه‌های پژوهش، از میان تعداد ۱۰۰ نفر جامعه آماری در زمان انجام تحقیق شامل کارشناسان شاغل در حوزه گردشگری و ورزش جزیره کیش و بانوان شرکت‌کننده در بازی‌های ورزشی - تفریحی در جزیره کیش، تعداد ۸۰ نفر به روش در دسترس انتخاب شدند. تجزیه و تحلیل داده‌ها به‌صورت توصیفی و استنباطی انجام شد. در روش توصیفی، از جداول، نمودارها، فراوانی و غیره استفاده شد. در روش استنباطی، روش تحلیل عاملی تأییدی و اکتشافی برای تجزیه و تحلیل اطلاعات استفاده شد. تجزیه و تحلیل داده‌ها در نرم‌افزار آماری Spss انجام شد.

یافته‌های پژوهش

یافته‌های کیفی

به‌منظور شناسایی عوامل مؤثر در توسعه گردشگری ورزشی در جزیره کیش با تأکید بر ورزش‌های تفریحی بانوان، ابتدا فهرستی از عوامل مؤثر در گردشگری ورزشی براساس مطالعات کتابخانه‌ای استخراج شد. با توجه به تخصصی بودن موضوع، این فهرست در اختیار ۹ نفر از افراد متخصص، استادان و خبرگان در حوزه گردشگری و ورزش قرار گرفت تا نظر خود را درباره هر یک از عوامل بیان کنند. بعد از جمع‌آوری فهرست، موارد غیر ضروری و تکراری حذف و مجدداً در اختیار آن‌ها قرار گرفت و در نهایت فهرست را همگان تأیید کردند. نتایج آمار توصیفی خبرگان در جدول ۱ ارائه شده است.

جدول ۱: ویژگی‌های جمعیت‌شناختی مشارکت‌کنندگان در پژوهش (بخش کیفی)

شماره	جنسیت	تحصیلات	جایگاه و موقعیت شغلی	زمان مصاحبه
۱	آقا	دکتری مدیریت	معاون فرهنگی دانشجویی دانشگاه آزاد اسلامی واحد بین‌الملل کیش	۴۰ دقیقه
۲	خانم	دکتری مدیریت ورزشی	استادیار پژوهشگاه علوم ورزشی	۶۰ دقیقه
۳	آقا	دکتری تربیت بدنی	رئیس کمیته المپیک	۳۰ دقیقه
۴	آقا	دکتری مدیریت ورزشی	مدیرعامل مؤسسه ورزش و تفریحات سالم کیش	۶۰ دقیقه
۵	آقا	فوق لیسانس تربیت بدنی	رئیس هیئت فوتبال کیش	۶۰ دقیقه
۶	آقا	دکتری مدیریت ورزشی	معاون امور ورزش و قهرمانی	۳۰ دقیقه
۷	خانم	فوق لیسانس تربیت بدنی	رئیس ورزش بانوان کیش	۴۰ دقیقه
۸	خانم	فوق لیسانس مدیریت گردشگری	رئیس شورای شهر کیش	۳۰ دقیقه
۹	آقا	فوق لیسانس مدیریت ورزشی	رئیس اداره نظارت بر اماکن ورزشی	۶۰ دقیقه

عوامل مؤثر در توسعه گردشگری ورزشی شناسایی شده شامل ۴۶ مؤلفه بودند که در ۵ عامل اصلی (فردی، زمینه‌ای، سازمانی، مدیریت مشارکت و خدمات)، ۱۳ بُعد (جمعیتی، روان‌شناختی و رفتاری، ساختاری، زیرساختی، سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی، سازمان‌دهی و تشکیلات، توزیع و عرضه خدمات، نیازسنجی، رویدادهای ورزشی و پوشش‌دهی، جاذبه‌های ورزشی، منابع انسانی، منابع مالی، فناوری و دانش) دسته‌بندی شدند.

براساس عوامل شناسایی شده (۴۶ مؤلفه)، پرسش‌نامه‌ای تحت نظر تیم پژوهش تنظیم شد که همه شاخص‌ها دارای روایی محتوایی بالاتر از ۰/۴۲۵ بودند. پایایی پرسش‌نامه براساس ضریب آلفای کرونباخ برای همه شاخص‌ها بالاتر از ۰/۷ و کل عوامل ۰/۹۶ به دست آمد که حاکی از مناسب بودن پایایی پرسش‌نامه بود.

یافته‌های کمی

نتایج توصیفی

نمونه آماری بخش کمی تعداد ۸۰ نفر از متخصصان و کارشناسان شاغل در حوزه گردشگری و ورزش جزیره و بانوان شرکت‌کننده در بازی‌های ورزشی - تفریحی در جزیره کیش بودند که در نهایت ۷۴ پرسش‌نامه تکمیل شد.

نتایج آمار توصیفی نشان داد ۴۷ نفر (۶۴ درصد) از آن‌ها زن و ۲۷ نفر (۳۶ درصد) مرد بودند که حداکثر در رده سنی ۳۶-۴۰ سال (۴۷ درصد) و حداقل آن‌ها در رده سنی بالاتر از ۵۰ سال (۳ درصد) قرار داشتند. حداکثر دارای میزان تحصیلات کارشناسی ۳۶ نفر (۴۹ درصد) و حداقل میزان تحصیلات دکتری و بالاتر ۱ نفر (۱ درصد) بودند.

نتایج آمار توصیفی متغیرهای پژوهش در جدول ۲ ارائه شده است.

جدول ۲: توصیف متغیرهای پژوهش

چولگی	کشیدگی	انحراف معیار استاندارد	میانگین	حداکثر	حداقل	
۰/۰۸۴	-۰/۰۱۱	۰/۶۷۹	۳/۰۸۴	۴/۸۷	۱/۱۳	عوامل فردی
-۰/۶۹۱	-۰/۲۰۹	۱/۰۰۳	۳/۴۲۲	۵	۱	عوامل زمینه‌ای
-۰/۵۰۶	-۰/۶۴۱	۱/۰۴۴	۳/۵۳۴	۵	۱	عوامل سازمانی
-۰/۳۴۱	-۰/۵۹۴	۰/۹۳۷	۳/۶۰۵	۵	۱	عوامل مدیریتی
۰/۰۵۶	-۰/۵۷۰	۰/۶۴۷	۳/۵۱۲	۴/۸۹	۱/۸۹	عوامل خدماتی
-۰/۴۰۴	-۰/۳۱۲	۰/۷۷۸	۳/۵۴۶	۵	۱/۲۵	توسعه گردشگری ورزشی

نتایج استنباطی

نرمال بودن توزیع داده‌ها

از آزمون معتبر کلموگروف - اسمیرنوف برای بررسی نرمال بودن توزیع متغیرهای اصلی استفاده شد. اگر مقدار سطح خطای مشاهده شده از ۰/۰۵ بیشتر باشد، در آن صورت، توزیع مشاهده شده با توزیع نظری یکسان است و تفاوتی بین این دو وجود ندارد و توزیع داده‌ها نرمال است (جدول ۳).

جدول ۳: سنجش نرمال بودن توزیع داده‌ها

نتیجه	سطح معناداری	سطح خطای آزمون	متغیر
نرمال	۰/۰۵	۰/۰۵۶	عوامل فردی
نرمال	۰/۰۵	۰/۲۰۰	عوامل زمینه‌ای
نرمال	۰/۰۵	۰/۱۱۵	عوامل سازمانی
نرمال	۰/۰۵	۰/۰۷۸	عوامل مدیریتی
نرمال	۰/۰۵	۰/۰۹۶	عوامل خدماتی
نرمال	۰/۰۵	۰/۲۰۰	توسعه گردشگری ورزشی

همان‌طور که در جدول ۲ ارائه شده است، در سطح معناداری کمتر از ۰/۰۵، همه عوامل دارای سطح خطای بالاتر از ۰/۰۵ بودند. از این رو، توزیع داده‌ها نرمال است.

نتایج تحلیل عاملی

به منظور شناسایی متغیرهای مکنون و سنجش آن‌ها، از تحلیل عاملی تأییدی استفاده شده است. بدین منظور، از نرم‌افزار Amos استفاده شد. به منظور انجام تحلیل عاملی، برای اطمینان از کفایت داده‌ها، ابتدا از شاخص KMO و آزمون بارتلت استفاده شد. نتایج نشان داد مقدار کفایت نمونه‌گیری برای سازه‌های پژوهش معادل با ۰/۹۱۴ بود. بنابراین، میزان نمونه برای استفاده از معادله ساختاری مناسب است. نتایج آزمون کرویت بارتلت در سطح معناداری کمتر از ۰/۰۵ معنادار بود. لذا، رابطه بین متغیرها یا ماتریس کواریانس آن‌ها برای تحلیل عاملی مناسب است.

پرازش مدل ساختاری

به منزله اولین گام برای انجام تحلیل عاملی تأییدی، بارهای عاملی استاندارد شده و معناداری بررسی شدند تا اطمینان شود که نشانگرها در اندازه‌گیری سازه‌های پنهان خود نقش داشته‌اند یا به عبارتی معنادار هستند یا خیر. ضرایب معناداری خارج از ۱/۹۶ و -۱/۹۶ برای نشانگرها قابل قبول هستند و بارهای عاملی استاندارد در واقع همان ضرایب رگرسیونی مسیر متغیر پنهان به نشانگر است که باید بیش از ۰/۳ باشند. جدول ۴ نتیجه مدل ساختاری پژوهش را نشان می‌دهد. نتایج نشان می‌دهد مقادیر ضرایب معناداری (آماره t) برای کلیه گویه‌ها خارج از بازه (۱/۹۶، -۱/۹۶) هستند. در نتیجه، نشانگرها در اندازه‌گیری سازه‌های پنهان خود نقش داشته‌اند.

خسروی منش و همکاران / شناسایی عوامل مؤثر در توسعه گردشگری ورزشی در جزیره کیش با تأکید بر ورزش‌های تفریحی بانوان

جدول ۴: مقادیر ضرایب استاندارد روابط بین متغیرهای مدل پژوهش

شماره سؤال	ضریب استاندارد	آماره آزمون	شماره سؤال	ضریب استاندارد	آماره آزمون
۱	۷/۷۷۴	۰/۳۸۷	۲۴	۸/۱۷۹	۰/۵۵۸
۲	۴/۷۰۰	۰/۳۲۱	۲۵	۶/۴۲۰	۰/۳۴۶
۳	۵/۲۰۱	۰/۵۰۴	۲۶	۴/۶۹۱	۰/۶۴۴
۴	۹/۲۷۴	۰/۷۴۱	۲۷	۹/۲۱۹	۰/۶۹۵
۵	۸/۷۲۷	۰/۷۹۶	۲۸	۹/۲۳۰	۰/۷۸۴
۶	۴/۸۶۳	۰/۷۵۹	۲۹	۵/۴۹۷	۰/۶۳۰
۷	۸/۷۱۹	۰/۷۹۰	۳۰	۹/۳۲۳	۰/۴۱۷
۸	۸/۹۴۱	۰/۶۵۶	۳۱	۴/۹۷۸	۰/۶۱۰
۹	۶/۶۵۹	۰/۷۷۷	۳۲	۹/۵۸۱	۰/۷۰۰
۱۰	۷/۳۵۸	۰/۵۰۴	۳۳	۶/۴۶۹	۰/۳۷۳
۱۱	۸/۶۶۲	۰/۶۴۸	۳۴	۱۲/۰۹۴	۰/۳۹۹
۱۲	۴/۷۳۷	۰/۴۹۷	۳۵	۱۱/۸۰۷	۰/۴۰۱
۱۳	۸/۳۱۹	۰/۴۷۷	۳۶	۱۱/۷۶۸	۰/۴۱۵
۱۴	۷/۶۰۶	۰/۷۵۵	۳۷	۱۱/۶۹۵	۰/۳۹۶
۱۵	۵/۷۶۲	۰/۷۴۹	۳۸	۱۱/۷۰۹	۰/۷۷۲
۱۶	۸/۶۴۱	۰/۴۳۹	۳۹	۱۲/۲۶۹	۰/۸۱۹
۱۷	۵/۹۹۵	۰/۵۷۶	۴۰	۱۲/۳۲۱	۰/۶۵۶
۱۸	۶/۳۴۹	۰/۳۲۹	۴۱	۱۱/۸۰۱	۰/۵۵۳
۱۹	۸/۷۶۳	۰/۷۴۵	۴۲	۸/۸۷۹	۰/۵۵۶
۲۰	۸/۷۹۶	۰/۵۳۴	۴۳	۷/۴۷۶	۰/۴۷۸
۲۱	۹/۵۵۹	۰/۷۷۰	۴۴	۹/۸۸۲	۰/۵۳۶
۲۲	۸/۹۲۰	۰/۴۳۸	۴۵	۱۱/۲۰۹	۰/۴۴۴۹
۲۳	۹/۲۸۰	۰/۳۹۰	۴۶	۱۰/۹۶۹	۰/۴۸۳

جدول ۵: نتایج حاصل از برازش مدل ساختاری پژوهش

روابط مفاهیم با شاخص‌ها در مدل	ضریب استاندارد	آماره آزمون	سطح معناداری
عوامل فردی: توسعه گردشگری ورزشی در جزیره کیش با تأکید بر ورزش‌های تفریحی بانوان	۰/۲۱۰	۲/۷۱۸	۰/۰۰۷
عوامل زمینه‌ای: توسعه گردشگری ورزشی در جزیره کیش با تأکید بر ورزش‌های تفریحی بانوان	۰/۱۳۹	۳/۰۷۷	۰/۰۰۲
عوامل سازمانی: توسعه گردشگری ورزشی در جزیره کیش با تأکید بر ورزش‌های تفریحی بانوان	۰/۱۶۸	۲/۶۷۵	۰/۰۰۷
عوامل مدیریتی: توسعه گردشگری ورزشی در جزیره کیش با تأکید بر ورزش‌های تفریحی بانوان	۰/۲۶۴	۳/۲۷۲	۰/۰۰۱
عوامل خدماتی: توسعه گردشگری ورزشی در جزیره کیش با تأکید بر ورزش‌های تفریحی بانوان	۰/۴۱۸	۳/۶۶۰	۰/۰۰۱

براساس نتایج جدول ۵، کلیه شاخص‌های برازش شده مدل در حد مطلوب قرار دارد.

جدول ۶: شاخص‌های برازش مدل پژوهش

مقدار گزارش شده	حد مطلوب	شاخص
۰/۹۱	۰/۹ و بالاتر	شاخص برازندگی ^۱ (GFI)
۰/۹۰	۰/۹ و بالاتر	شاخص نرم‌شده برازندگی ^۲ (NFI)
۰/۹۳	۰/۹ و بالاتر	شاخص نرم‌شده برازندگی ^۳ (NNFI)
۰/۹۲	۰/۹ و بالاتر	شاخص برازندگی فزاینده ^۴ (IFI)
۰/۹۲	۰/۹ و بالاتر	شاخص برازندگی تطبیقی ^۵ (CFI)
۰/۰۵۱	کمتر از ۰/۱	ریشه دوم برآورد واریانس خطای تقریب ^۶ (RMSEA)

اولویت‌بندی عوامل

به‌منظور اولویت‌بندی عوامل مؤثر در توسعه گردشگری ورزشی در جزیره کیش، با تأکید بر ورزش‌های تفریحی بانوان، از آزمون فریدمن استفاده شد (جدول ۷). طبق نتایج جدول ۷، عوامل مدیریتی، به دلیل داشتن میانگین رتبه بالاتر، مهم‌ترین عامل و عوامل فردی، به دلیل داشتن میانگین رتبه کمتر، کم‌اهمیت‌ترین عامل مؤثر در توسعه گردشگری ورزشی با تأکید بر تفریحات ورزشی بانوان در جزیره کیش تعیین شدند.

جدول ۷: اولویت‌بندی عوامل مؤثر در توسعه گردشگری ورزشی در جزیره کیش

میانگین رتبه‌ای	
۳/۴۲	عوامل مدیریتی
۳/۲۵	عوامل سازمانی
۳/۰۹	عوامل خدماتی
۲/۹۷	عوامل زمینه‌ای
۲/۲۶	عوامل فردی

بحث و نتیجه‌گیری

سطوح مشارکت افراد یکی از روش‌های تدوین اهداف سازمان‌های ورزشی است و میزان مشارکت آن‌ها در اهداف و سیاست‌های سازمان‌های ورزشی تأثیرگذار است. توران^۷ (2020) در مطالعه‌ای نشان داد شناسایی سطوح مشارکت افراد و مدیریت مشارکت در اولویت‌بندی اهداف برنامه‌های ورزشی تأثیرگذار است. لذا، شناسایی عوامل مؤثر در توسعه گردشگری ورزشی، به‌ویژه بانوان، گامی به‌سوی ارتقا و تقویت گردشگری ورزشی از این حیث خواهد بود. پژوهش حاضر با هدف شناسایی عوامل مؤثر در توسعه گردشگری ورزشی در جزیره کیش با تأکید بر ورزش‌های تفریحی بانوان انجام شد. نتایج حاصل از مصاحبه با خبرگان و کارشناسان دانشگاهی و سازمانی در حوزه گردشگری و ورزش نشان داد در مجموع ۵ عامل (فردی، زمینه‌ای، سازمانی، مدیریتی و خدمات)، ۱۳ بُعد (جمعیتی، روان‌شناختی و رفتاری، ساختاری،

1. Goodness of Fit Index
2. Normed Fit Index
3. Non- Normed Fit Index
4. Incremental Fit Index
5. Comparative Fit Index
6. Root Mean Square Error of Approximation
7. Turan

خسروی منش و همکاران / شناسایی عوامل مؤثر در توسعه گردشگری ورزشی در جزیره کیش با تأکید بر ورزش‌های تفریحی بانوان

زیرساختی، سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی، سازمان‌دهی و تشکیلات، توزیع و عرضه خدمات، نیازسنجی، رویدادهای ورزشی و پوشش‌دهی، جاذبه‌های ورزشی، منابع انسانی، منبع مالی، فناوری و دانش) و ۴۶ مؤلفه شناسایی شد.

قادری و همکاران (۱۳۹۷) از مهم‌ترین عوامل توسعه گردشگری ورزشی، ایجاد بستر قانونی و صراحت و شفافیت مقررات، حمایت مالی، وضوح کافی تعیین مسئولیت‌ها، توزیع قدرت منصفانه، فرهنگ‌سازی، تقویت احساس مسئولیت اجتماعی و نگرش و منطق‌پایداری در بین سازمان‌های درگیر را مطرح کردند که این عوامل در زمره عوامل سازمانی، مدیریتی و خدماتی قرار می‌گیرند. سنایی (۱۳۹۶) عوامل مدیریتی و امکانات و تأسیسات و زیرساخت‌ها (عوامل زمینه‌ای) را به‌منزله عوامل تأثیرگذار در گردشگری ورزشی مطرح کردند. موگویی و همکاران (۱۳۹۶) توسعه زیرساخت‌های مرتبط با امور گردشگری را در توسعه گردشگری ورزشی پایدار ساحلی تعیین کردند. به‌علاوه، آن‌ها اعطای تسهیلات به بخش خصوصی و حمایت از این بخش برای ارتقا و احداث مجتمع‌های گردشگری ورزشی (عوامل مدیریتی و سازمانی) و اختصاص بودجه کافی برای حمایت از صنعت گردشگری (عوامل مدیریتی) را در توسعه گردشگری تأثیرگذار معرفی کردند. به عقیده لیو و همکاران (۲۰۲۰)، افزایش رشته‌های ورزشی و تفریحی در مناطق ساحلی (عوامل زیرساختی و زمینه‌ای) در توسعه گردشگری در مناطق دریایی تأثیر بسزایی دارد. پریک^۱ و همکاران (۲۰۱۸) عوامل زیرساختی و زمینه‌ای نظیر کیفیت بالای تجهیزات، اجرای باکیفیت ورزش‌های دریایی از طرف مربیان حوزه گردشگری ورزشی، همچنین عوامل فردی نظیر علاقه شخصی گردشگران به ورزش‌های دریایی و تفریحی را در توسعه گردشگری ورزشی تأثیرگذار می‌دانند. به‌علاوه، عواملی نظیر حضور و حمایت ستاره‌ها و بازیکنان تیم‌های ورزشی، حمایت رسانه‌ها و ارائه خدمات بیشتر به گردشگران با هدف جلب رضایت آن‌ها می‌تواند در توسعه گردشگری ورزشی مؤثر باشد. بنار و همکاران (۱۳۹۷) معتقد بودند عوامل مدیریت مشارکت، خدمات مشارکت، منابع توسعه، زمینه محیطی، قابلیت‌های ورزشی و زمینه فردی، محیطی و منابع مهم‌ترین عوامل مؤثر در توسعه سطح مشارکت در فعالیت‌های ورزشی را دارند. رمضان‌نژاد (۱۳۹۵) و قادری (۱۳۹۷) معتقد بودند از عوامل مؤثر در توسعه گردشگری عوامل مدیریتی و اجرایی از جمله برنامه‌ریزی صحیح در بخش گردشگری ورزشی، هدایت صحیح گردشگران ورزشی، ایجاد سازوکارهای اطلاع‌رسانی در جذب گردشگران، ابزار و تجهیزات نرم‌افزاری و سخت‌افزاری دقیق، تأمین امکانات ورزش‌های تفریحی، سرمایه‌گذاری در بخش گردشگری ورزشی و کنترل و نظارت بخش گردشگری ورزشی هستند.

بررسی مدل ساختاری نشان داد کلیه عوامل شناسایی‌شده در توسعه گردشگری ورزشی در جزیره کیش تأثیرگذار هستند. عوامل مدیریتی به داشتن میانگین رتبه بالاتر به‌منزله مهم‌ترین عامل و عوامل فردی به دلیل داشتن میانگین رتبه کمتر به‌منزله کم‌اهمیت‌ترین عامل بودند. این یافته‌ها با نتایج پژوهش‌های غفوری (۱۳۹۳) و بیات و همکاران (۱۳۹۲)، ططری و همکاران (۱۳۹۸) و غفوری (۱۴۰۰) هم‌سو است.

- با توجه به تأثیر عوامل فردی در توسعه گردشگری ورزشی بانوان در جزیره کیش، موارد زیر پیشنهاد می‌شوند:
- توسعه ورزش‌های تفریحی در جزیره کیش متناسب با سطوح گوناگون درآمدی بانوان.
- توسعه ورزش‌های تفریحی متناسب با سن بانوان گردشگر.
- با توجه به تأثیر عوامل زمینه‌ای در توسعه گردشگری ورزشی بانوان در جزیره کیش، موارد زیر پیشنهاد می‌شوند:
- آگاه‌سازی مسئولان از پیامدهای مثبت گردشگری ورزشی و ایجاد نگرش مثبت در مردم به آن.
- اتخاذ سیاست‌های توزیع امکانات گردشگری در مناطق گوناگون.
- حضور نهادهای تصمیم‌گیرنده در خصوص گردشگری ورزشی در همایش‌ها و نمایشگاه‌ها در سطح ملی و بین‌المللی.
- با توجه به تأثیر عوامل سازمانی در توسعه گردشگری ورزشی بانوان در جزیره کیش، موارد زیر پیشنهاد می‌شوند:

- اتخاذ برنامه‌ریزی منظم توسط مدیران ورزش‌های تفریحی برای بانوان.
- ایجاد هماهنگی‌های لازم بین سازمانی به منظور توسعه ورزش‌های تفریحی برای بانوان.
- با توجه به تأثیر عوامل مدیریتی در توسعه گردشگری ورزشی بانوان در جزیره کیش، موارد زیر پیشنهاد می‌شوند:
- برگزاری جشنواره‌ها و همایش‌های ورزش‌های تفریحی جزیره کیش.
- استفاده از رسانه‌های جمعی به منظور تشویق و ترغیب مردم به ویژه بانوان به مشارکت در ورزش‌های تفریحی.
- با توجه به تأثیر عوامل خدماتی در توسعه گردشگری ورزشی بانوان در جزیره کیش، موارد زیر پیشنهاد می‌شوند:
- اختصاص مربیان آموزشی برای بانوان به منظور مشارکت فعالیت ورزشی تفریحی جزیره کیش.
- تجهیز امکانات طبی و بهداشت سلامت به منظور ایمنی بانوان شرکت‌کننده در فعالیت ورزشی تفریحی جزیره کیش.

منابع

- اسدپور کردی، مریم، امیرنژاد، حمید، ناصری اوجاکی، سیدهادی و شیرزادی لسکوکلایه، سمیه (۱۴۰۱). بررسی توسعه صنعت گردشگری ایران با تأکید بر کارایی این صنعت. فصلنامه علمی - پژوهشی گردشگری و توسعه، ۱۳(۱)، ۲۱۱-۲۲۴.
- بنار، نوشین، دستوم، صلاح، گوهررستمی، حمیدرضا و محدث، فاطمه (۱۳۹۷). طراحی مدل توسعه مشارکت ورزشی (مطالعه موردی: استان گیلان). نشریه مدیریت منابع انسانی در ورزش، ۵(۲)، ۲۱۷-۲۳۴.
- بیات، حسین، سیدعامری، میرحسن، حسین‌پور، اسکندر و فتحی کجلی، فاروق (۱۳۹۲). بررسی عوامل مؤثر در توسعه گردشگری ناشی از برگزاری رویدادهای ورزشی ملی از دیدگاه دست‌اندرکاران ورزشی. نشریه مطالعات توسعه اجتماعی ایران، ۵(۲)، ۷۱-۷۳.
- جلالیان، مسعود، ملک‌زاده، محمد شریف و میرایی، وحیدرضا (۱۳۹۹). تدوین مدل توسعه گردشگری حلال با رویکرد توسعه پایدار (مورد مطالعه: جزیره کیش). فصلنامه جغرافیا (برنامه‌ریزی منطقه‌ای)، ۱۱(۱)، ۱۸۷-۲۰۱.
- رضایی سرخایی، فیروزه، سایبانی، حمیدرضا و سواد، مهدی (۱۴۰۱). تدوین مدل مدیریت مقصد گردشگری با تأکید بر ورزش‌های ساحلی (مطالعه موردی: شهرهای ساحلی هرمزگان). نشریه گردشگری شهری، ۹(۱)، ۱۷-۳۱.
- رمضان‌نژاد، یاسر و رکن‌الدین افتخاری، عبدالرضا (۱۳۹۸). ارزیابی ظرفیت مدیریتی سازمان‌های متولی مقاصد گردشگری ساحلی روستایی استان گیلان. پژوهش‌های جغرافیای انسانی، ۵۱(۱)، ۹۷-۱۱۰.
- سنایی، محمد (۱۳۹۶). تأثیر آموزش‌های ورزش‌های آبی - ساحلی بر صنعت گردشگری شهرستان نوشهر. فصلنامه علمی آموزش علوم دریایی، ۴(۳)، ۷۸-۸۷.
- طبری، احسان، احسانی، محمد، نوروزی سیدحسینی، رسول و کوزه چیان، هاشم (۱۳۹۸). طراحی مدل مشارکت در ورزش‌های تفریحی با رویکرد بازاریابی اجتماعی. فصلنامه علمی پژوهش‌های کاربردی در مدیریت ورزشی، ۷(۲۸)، ۸۷-۹۸.
- علوی، سیدحسین، سنایی، محمد و فخری، فرناز (۱۳۹۹). طراحی مدل توسعه ورزش‌های دریایی در جذب گردشگران استان مازندران. آموزش علوم دریایی، ۷(۲۲)، ۱۷۶-۱۸۸.
- غفوری، فرزاد (۱۳۹۳). الگوی توسعه گردشگری بر مبنای بازی‌های بومی و محلی در کشور. مطالعات مدیریت ورزشی، ۶(۲۴)، ۱۵۳-۱۷۴.
- غفوری، فرزاد (۱۴۰۰). مبانی گردشگری ورزشی. تهران: انتشارات بوتاک.
- قادری، اسماعیل، باقری، فاطمه، فرزین، محمدرضا و کاظمیان، غلامرضا (۱۳۹۷). مدیریت گردشگری ساحلی؛ تحلیل رویکرد یکپارچه. گردشگری و توسعه، ۷(۴)، ۱۷۵-۲۰۴.

خسروی منش و همکاران / شناسایی عوامل مؤثر در توسعه گردشگری ورزشی در جزیره کیش با تأکید بر ورزش‌های تفریحی بانوان

- قرلسفلو، حمیدرضا، رضوی، سیدمحمدحسین و کلاته سیفیری، معصومه (۱۳۹۹). الگوی کیفی پیوند فرهنگ و گردشگری جشنواره‌های ورزشی - سنتی بر مبنای راهبرد گراند تئوری. *مطالعات مدیریت گردشگری (مطالعات جهانگردی)*، ۱۵(۴۹)، ۱۲۵-۱۵۰.
- کریمی، جواد، سلطانیان، لیلا و بجانی، ابوالفضل (۱۳۹۹). طراحی مدل توسعه گردشگری ماجراجویانه ورزشی براساس نظریه داده‌بنیاد. *مطالعات مدیریت ورزشی*، ۱۲(۶۰)، ۶۱-۸۲.
- مرتضایی، لیلا و کلاته سیفیری، معصومه (۱۳۹۹). توسعه گردشگری ورزشی با تأکید بر مناطق پنهان. پژوهش‌های کاربردی در مدیریت ورزشی، ۸(۳۲)، ۷۵-۸۶.
- موسوی، رضا، امیددین نجف‌آبادی، مریم، میردامادی، مهدی و فرج‌الله حسینی، سیدجمال (۱۴۰۰). الگوی توسعه گردشگری ورزشی پایدار با رویکرد ورزش‌های روستایی و بازی‌های بومی و محلی. *مطالعات مدیریت گردشگری*، ۱۶(۵۵)، ۲۵۷-۲۹۱.
- موگویی، رکسانا، حسینی، سپیده و آل‌مظفر، رضا (۱۳۹۶). ارائه برنامه راهبردی گردشگری ساحلی (مطالعه موردی: شهرستان نوشهر). *نشریه علمی - پژوهشی اقیانوس‌شناسی*، ۸(۲۹)، ۳۳-۲۵.
- همتی‌نژاد، مهرعلی، براخاص، حسین، صفاتیان، علی و شهبازپور، لیلا (۱۴۰۱). طراحی مدل جذب و مشارکت مردم به گردشگری ورزشی (عوامل، چالش‌ها و راهبردها). *مطالعات بازاریابی ورزشی*، ۳(۱)، ۸۰-۱۱۳.
- Ahmad, A. H., Ibrahim, A., Ahmad, Z. H., & Masri, R. (2019). The predictors of sports tourism involvement in Malaysia: An extreme sport overview. *Humanities & Social Sciences Reviews*, 7(2), 449-453.
- Bartoluci, M. (1981). Evaluation of the economic effects of sports recreation in tourism with special reference to the Adriatic tourism of Yugoslavia. Zagreb: Faculty of Economics & Business, University of Zagreb.
- Downward, P., Rasciute, S., & Muniz, C. (2020). Exploring the contribution of activity sports tourism to same-day visit expenditure and duration. *Journal of Sport & Tourism*, 24(2), 111-126.
- Gil-Alana, L. A., Figueiredo, O. H. D. S., & Wanke, P. (2019). Structural breaks in Brazilian tourism revenues: Unveiling the impact of exchange rates and sports mega-events. *Tourism Management*, 74, 207-211.
- Glyptis, S. (1982). *Sport and Tourism in Western Europe*. London: British Travel Education Trust.
- González-García, R. J., Martínez-Rico, G., Bañuls-Lapuerta, F., & Calabuig, F. (2022). Residents' perception of the impact of sports tourism on sustainable social development. *Sustainability*, 14(3), 1232.
- Jaksic-Stojanovic, A., Jankovic, M., & Seric, N. (2019). Montenegro as high-quality sports tourism destination-trends and perspectives. *Sport Mont*, 17(1), 93-95.
- Liu, Q., Yin, Y., & Zhang, L. (2022). The Prospect of Combining Sports and Tourism Development in Dali Area. *Open Access Library Journal*, 9(7), 1-9.
- Liu, J., An, K., & Jang, S. S. (2020). A model of tourists' civilized behaviors: Toward sustainable coastal tourism in China. *Journal of Destination Marketing & Management*, 16, 100473.
- Marshall, J., & Hardman, K. (2016). The State and Status of Physical Education in Schools in International Context. *European Physical Education Review*, 6(3), 203-229.
- Perić, M. (2018). Estimating the perceived socio-economic impacts of hosting large-scale sport tourism events. *Social Sciences*, 7(10), 176.

- Pongprasert, S., & Karnjanakit, S. (2019). Residents' perceptions of sports tourism impacts: Host provinces perspective of sporting events in Thailand. *PSAKU International Journal of Interdisciplinary Research*, 8(1).
- Pouder, R. W., Clark, J. D., & Fenich, G. G. (2018). An exploratory study of how destination marketing organizations pursue the sports tourism market. *Journal of Destination Marketing & Management*, 9, 184–193.
- TURAN, S. (2020). The Effect of Participation in Sports Competitions on Decision Making Style. *International Journal of Sport Culture and Science*, 8(2), 82-90
- Ugi Nugraha, U., Ilham, I., Muhammad Ali, M., David Iqroni, D., Hidayat Humaid, H., & Hidayat Humaid, F. (2020). The Development of Sports Tourism in the Lake Sipin Region of Jambi City. *Journal of Critical Reviews*, 7(12), 608-612.
- UNWTO (2019). International tourism highlights. 2019 Edition, Madrid, Spain. Retrieved from <https://www.e-unwto.org/doi/pdf/10.18111/9789284421152>.
- Vafayimoqadam, A., Farzan, F., & Afshari, M. (2013). Study and prioritization causes of reluctance Mazandaran province's teachers to sport activities. *Journal of sport management and motor behavior of mazandaran university*, 77-96.
- Valek Slak, N., Jurak, G., & Bednarik, J. (2014). Statistical differences between Slovene sports tourists and Slovene. *Acta turistica*, 23(1), 73-95.
- Xie, J. (2019). Research on the Problems and Countermeasures in the Development of Industrialization of Chinese National Folk Sports Tourism. In *The 4th International Conference on Economy, Judicature, Administration and Humanitarian Projects* (JAHP 2019) (pp. 722-726). Atlantis Press.
- Yang, J. J., Chuang, Y. C., Lo, H. W., & Lee, T. I. (2020). A two-stage MCDM model for exploring the influential relationships of sustainable sports tourism criteria in Taichung City. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(7), 2319.

Identifying Factors Affecting The Development of Sports Tourism in Kish Island With an Emphasis on Women's Recreational Sports

Leila Khosravimanesh¹, Rouhollah Ershadi², Nazanin Rasekh³

Abstract

Kish Island, with its special geographical characteristics, is the only tourist area among all Iranian islands that has received particular attention in all eras. Women should be considered for the tourism industry development due to specific gender restrictions. The current research aims to "identify the factors influencing the development of sports tourism in Kish Island with an emphasis on women's recreational sports." The research was a mixed study conducted using qualitative and quantitative studies. To identify the factors affecting the development of sports tourism, semi-structured interviews were conducted with experts, experts in the field of sport and tourism in Kish, and university professors. The result of this phase was identifying the influential factor, which became a structured questionnaire. Before distributing the questionnaire, its validity, and reliability were first determined. Then the questionnaires were completed by 80 experts working in tourism, sports, and women participating in sports-recreational games in Kish Island. In total, five factors (individual, contextual, organizational, partnership, and service management), 13 dimensions (demographic, psychological and behavioral, structural, infrastructural, policy and planning, organization, distribution and supply of services, needs assessment, sports events and coverage, sports attractions, human resources, financial resources, technology, and knowledge) and 46 components were identified. The analysis of the structural model showed that all identified factors have an impact on the development of sports tourism in Kish Island. Managerial factors were the most important, and individual factors were the least important.

Keywords: Development, Sports Tourism, Recreational Sports, Women, Kish Island

1. Master's Student, Sports Management, Strategic Orientation in Sports Organizations, Azad University, Kish International Branch, Iran

2. Assistant Professor of Sports Sciences, Department of Physical Education and Sports Sciences, Bushehr Branch, Islamic Azad University, Bushehr, Iran (Corresponding author); ro.ershadi@iau.ac.ir

3. Assistant Professor of Sports Management, Research Institute of Physical Education and Sports Sciences, Tehran, Iran